

HOE ZOU HET NOG ZIJN MET : BOS IN WEST-VLAANDEREN

Bescherming en uitbreiding van bossen in Vlaanderen. Sinds komiek Wouter Deprez er naar aanleiding van het dossier Essers bovenop sprong, vond de media het weer de moeite om er wat inkt over te laten vloeien. Bos in West-Vlaanderen is ook een thema dat WMF en lidverenigingen als sinds jaar en dag opvolgen en dat ons nauw aan het hart ligt. Tijd voor een stand van zaken voor onze Provincie. Bert Desomviele van BOS+ kwam eind oktober dus naar aanleiding van de algemene ledenvergadering van WMF naar West-Vlaanderen afgezakt om samen eens de balans te maken. (foto Wijendalebos - Torhout)

De laatste Boswijzer, een onbruikbaar instrument

Als men afgaat op de laatste boswijzer is er de recentste jaren in Vlaanderen veel bos bijgekomen. 8000 hectare om precies te zijn. Maar schijn bedriegt : de parameters voor de vorige boswijzers waren begroeiing van hoger dan 3m en met een oppervlakte van meer dan 0,5 ha, terwijl de laatste Boswijzer veel gevoeliger werd afgesteld. Daardoor werden zelfs infrastructures lager dan 3m en kleiner dan 0,5 ha herkend als bos. En zo geschiedde het dat er ook bomen in particuliere tuinen, rotondes e.d. als bos werden meegerekend. Door het gebruiken van deze zeer verschillende parameters in opeenvolgende boswijzers werd het instrument dus in de praktijk onbruikbaar om uitspraken te kunnen doen over de evolutie van bos de afgelopen jaren in Vlaanderen.

Kan bosbehoud wel in een regio als Vlaanderen?

Wat men vaak hoort is : “Vlaanderen is een dichtbevolkte

regio en dus is er weinig plaats voor bos”. En wat er nog is, moet dan ook dikwijls plaats maken voor andere bestemmingen. Maar waar een wil is, is een weg dat bewijzen de bossen bij het Ruhrgebied, Londen en Parijs, ook dichtbevolkte regio's, die men kan vergelijken met Vlaanderen. En Ierland bijvoorbeeld heeft de voorbije 20 jaar 265.000 ha nieuw bos bijgeplant. Denemarken streeft dan weer naar een bosindex tussen de 20 en de 25%. Daar heeft men tussen 1994 en 2004 20.000 ha nieuw bos aangeplant. In Nederland is het doel tussen 1994 en 2020 75.000ha nieuw bos te realiseren. Al 35% van de geplande oppervlakte is er bij gekomen.

In Vlaanderen echter zien we dat er per dag bijna 6ha verharding bijkomt en dat de versnippering zich doorzet. Dit moet dringend aangepakt. De Vlaamse overheid beschikt nu ook over de “natuurwaardeverkenner”. Dit instrument toont aan dat de jaarlijkse kostprijs door verlies aan ecosystemendiensten door ontbossing

hoog liggen. Dit toont aan dat het ook economisch verstandiger is om bossen te behouden.

Waardevolle maar vogelvrije zonevreemde bossen ?

Vlaanderen heeft ook nog heel wat waardevolle zonevreemde bossen. Dit zijn bossen die in de realiteit bos zijn, dikwijls zelfs heel waardevol bos, maar die een andere bestemming hebben, zoals woonzone, industriegebied of landbouwgebied. Deze bossen zijn bedreigd omdat ze met een simpele stedenbouwkundige vergunning kunnen gekapt worden. In 2003 heeft het INBO een analyse naar het voorkomen en de waarde van de zonevreemde bossen in Vlaanderen gehouden. Het resultaat is een rangschikking van de meest waardevolle zonevreemde bossen. De studie pleit voor een dringende oplossing. De bal gaat aan het rollen

voor een probleem dat vandaag meer dan 10 jaar later nog steeds niet opgelost is. Het Lappersfortbos dat bezet werd in 2001. Is het eerste symbooldossier van de zonevreemde bossen. In 2009 valt er een beslissing. 13,5 hectare wordt aangekocht door Stad Brugge en de Vlaamse gemeenschap, de rest wordt ontbost om er kantoorgebouwen op te zetten.

Foto hiernaast : bezetting van het zonevreemde Lappersfortbos resulteerde uiteindelijk toch in de aankoop van een deel ervan. De doorgedreven actie van de bezetters, gesteund door het Groene Gordel Front om het bos te redden werd echt een symbooldossier om de kwetsbaarheid van zonevreemde bossen in Vlaanderen aan te kaarten. (foto : www.stadsomroep.be). Het zonevreemde Ferrarisbos (foto hierboven) in Wilrijk dat eveneens werd bezet omdat het met kap werd bedreigd door de uitbreidingsplannen van het transportbedrijf Essers, kon niet in hetzelfde succes delen. Het eeuwenoude bos ging onverbiddeijk tegen de vlakte, maar tot vandaag heeft het bedrijf daar nog steeds niet uitgebreid. Het bedrijf wil echter nu in Limburg alweer een waardevol bos kappen opnieuw om te kunnen uitbreiden. (foto www.dewereldmorgen.be).

Foto hieronder : bezetters in het Ferrarisbos te Wilrijk. Talrijke bekende Vlamingen schaarden zich achter de bescherming van dit zonevreemde historisch waardevolle bos. Tevergeefs. Enige lichtpuntje is dat het probleem van bedreigde waardevolle zonevreemde bossen de media haalt. (foto www.destandaard.be)

BV's in de bres voor bos

In 2013 krijgt het bedrijf Essers de toestemming om een Ferrarisbos in Wilrijk te kappen om hun bedrijf te kunnen uitbreiden. De uitbreiding echter is tot de dag van vandaag niet gebeurd en zal ook nooit gebeuren. Onder de paraplu van BOS+ publiceerden tientallen BV's een open brief. 4000 Vlamingen ondertekenden. Wat volgde is een parlementair debat over een plan van aanpak. 20.000 ha waardevol zonevreed bos heeft dringend een bescherming nodig. In 2015 doet hetzelfde bedrijf Essers opnieuw een aanvraag. Nu om een bos in natuurgebied met de hoogste Europese bescherming van Natura 2000 te mogen kappen. Wanneer blijkt dat de minister van Leefmilieu Joke Schauvliege daar positief tegenover staat, is de maat vol voor komiek Wouter Deprez. Hij bindt de kat de bel aan en krijgt ruim gehoor bij de media en de burger. Heel de polemiek tussen Deprez en minister Schauvliege bracht pijnlijk aan het licht dat er wel veel gekapt mag worden, maar dat de compensaties achterblijven.

Eindelijk een doorbraak, maar we zijn er nog niet

Begin december 2015 kwam er dan eindelijk ook een belangrijke vooruitgang in dit dossier : de Vlaamse regering bereikte een akkoord over het opstellen van een wetenschappelijke kaart waarop de waardevolle zonevreedde bossen aangeduid zullen staan. Het is de bedoeling dat deze met kap bedreigde bossen op die manier een voorlopige bescherming kunnen krijgen. Daarna volgt een openbaar onderzoek dat tot een definitieve bescherming moet leiden.

Foto boven : het Preshoekbos, het stadsrandbos van Kortrijk-Menen is één van de mooie bosuitbreidingsprojecten van West-Vlaanderen. 17 jaar geleden besloot de Vlaamse regering dat er een stadsrandbos van 250 ha moest komen in de regio Kortrijk. Momenteel is daarvan al 75 ha bebost. Natuurkoepel Zuid-West-Vlaanderen berekende dat aan dit tempo het bos pas zal klaar zijn over 166 jaar! in 2181. De laatste 9 jaar heeft ANB geen grond meer kunnen bijkopen en minister Schauvliege voorziet bovendien dat er tegen 2030 maar 9ha zal bijgekocht kunnen worden. Nochtans zit er voor aankoop van gronden genoeg geld in het Boscompensatiefonds. (Foto Elke Vantomme).

Foto hiernaast : Bomen planten voor het Oostendse stadsrandbos. Het stadsrandbos van Oostende is ook een positief voorbeeld van een ambitieus bosuitbreidingsproject. Sinds 1996 koopt Stad oostende jaarlijks lappen grond om te bebossen. Het bos moet uiteindelijk 150ha groot worden. Momenteel zit men aan iets meer dan de helft daarvan. (foto www.buitengoed.be)

De West-Vlaamse Milieufederatie is tevreden dat er eindelijk weer een belangrijke stap vooruit is gezet in de bescherming van deze kwetsbare bossen, maar we zijn er nog niet. We volgen ook in dit dossier samen met andere natuurverenigingen, zoals BOS + en Natuurpunt nauw op wat het uiteindelijke resultaat zal zijn. Een soortgelijke procedure werd immers ook gevolgd voor de bescherming van de kustpoldergraslanden. Dit resulteerde echter in weinig tot geen extra kwaliteit van bescherming van deze kustpoldergraslanden, die nochtans ook van onschatbare waarde zijn voor ons ecosysteem.

Bos in West-Vlaanderen

En hoe is het nu eigenlijk gesteld met het areaal bos in West-Vlaanderen? Weinigen weten dat iets meer dan 100 jaar geleden West-Vlaanderen een bosrijk gebied was. De eerste wereldoorlog bracht hier een drastische verandering in. Vandaag is West-Vlaanderen de meest bosarme Provincie. Slechts 3,5% van de oppervlakte van West-Vlaanderen is bebost t.o.v. 13,7% in Vlaanderen. En ook in West-Vlaanderen zijn er zonevreedde bossen, zo'n 385ha om precies te zijn. Maar het mag en moet gezegd dat er in West-Vlaanderen de afgelopen tiental jaren mooie inspanningen zijn gedaan voor meer bos. Vooral het Provinciebestuur, ANB en natuurverenigingen hebben zich er voor ingezet. Zo zijn er mooie bosuitbreidingsprojecten in Oostende, Kortrijk-Menen, Ieper, Blankenberge, Wevelgem, Bredene, Brugge, Izegem, Tielt, Roeselare, Zedelgem, Torhout,... Met als resultaat zo'n 400 à 500 ha effectieve bosuitbreiding in 15 jaar. Maar dit is jammer genoeg maar 25% van wat het zou moeten zijn volgens de visiedocumenten van ANB.

Tekst : Katty De Wilde, WMF vzw

Meer info en achtergrond :

Presentatie van Bert Desomviele, directeur BOS +, Algemene Vergadering WMF op 27 oktober te Brugge.

Reportage Focus/WTV 2 december 2015 : "385ha zonevreedde bossen in West-Vlaanderen worden beschermd."

